Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri och Samverkan
Moa Isacsson

TJÄNSTEUTLÅTANDE HSN 2024-0347
2026-02-042025-11-26

Psykiatriutskottet

Förlängning av avtal med Ersta Diakoni avseende vård för personer med posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) som konsekvens av sexuellt våld och/eller krigs-, tortyr- och migrationsrelaterade traumatiska händelser

Ärendebeskrivning

Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) beslutade den 14 mars 2024 om att teckna avtal med Ersta Diakoni om vård för personer med posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) som konsekvens av sexuellt våld och/eller krigs-, tortyr- och migrationsrelaterade traumatiska händelser. Avtalet löper i två år från driftstart den 1 september 2024 och kan förlängas i upp till fyra år. Om möjligheten till förlängning ska nyttjas behöver förlängning aviseras senast sex månader innan avtalet löper ut, det vill säga den 28 februari 2026. Två års förlängning av vårdavtalet föreslås, till och med den 31 augusti 2028.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande

Förslag till beslut

Psykiatriutskottet beslutar följande:

1. Avtal om vård för personer med posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) som konsekvens av sexuellt våld och/eller krigs-, tortyr- och migrationsrelaterade traumatiska händelser med Ersta Diakoni, organisationsnummer 802000-6717, förlängs till och med den 31 augusti 2028.

2. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att avisera om förlängning av vårdavtal med Ersta Diakoni.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
En utredning gällande psykiatrisk traumavård för att klargöra struktur, kötider och följsamhet till nationella riktlinjer inom vuxenpsykiatrin i Stockholm presenterades för HSN den 24 maj 2022. Utredningen visade bland annat att det fanns behov av att klargöra vårdkedjan för den psykiatriska traumavården samt av att öka andelen patienter som erhåller evidensbaserad utredning, behandling och uppföljning.

Mot bakgrund av detta gav psykiatriutskottet den 8 mars 2023 hälso- och sjukvårdsdirektören flera uppdrag för att stärka vården för patienter med PTSD. Ett av uppdragen handlade om att klargöra vårdkedjan för den psykiatriska traumavården för personer i behov av vård efter traumatiska händelser avseende regional nivåstrukturering enligt principen lägsta effektiva omhändertagandenivå. Hälso- och sjukvårdsdirektören uppdrogs även att ta fram förslag på utformning för uppdrag till en regionövergripande specialiserad verksamhet inom SLSO med särskild kompetens för patienter med svårbehandlad PTSD som även kunde utgöra ett regionalt kompetensstöd för vård av målgruppen. Ett tredje uppdrag var att genomföra en upphandling reserverad för den idéburna sektorn av öppen psykiatrisk specialistvård för vuxna som uppvisar trauma- och stressrelaterade problem efter krig, tortyr och/eller sexuellt våld.

Utifrån dessa uppdrag har det förtydligats att det främsta ansvaret för behandling av patienter i behov av vård för PTSD ligger hos den psykiatriska specialistvården för vuxna med geografiskt områdesansvar. En regionövergripande specialiserad mottagning inom SLSO har skapats med uppdraget att erbjuda konsultationer och stöd till den psykiatriska specialistvården avseende patienter med PTSD/CPTSD (komplex PTSD) samt erbjuda behandling för särskilt svårbehandlade patienter. Centrum för psykiatriforskning har i uppdrag att utbilda avseende PTSD.

Psykiatriutskottet beslutade den 14 mars 2024 att teckna avtal med Ersta Diakoni för att bedriva vård, behandling och psykosociala insatser för personer med posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) till följd av sexuellt våld samt krigs-, tortyr- och andra migrationsrelaterade traumatiska händelser. Uppdraget kompletterar vuxenpsykiatrins uppdrag och kännetecknas av patientens delaktighet samt respekt och lyhördhet för

individuella behov. Vården ska hålla hög patientsäkerhet och baseras på evidensbaserade behandlingsmetoder. Avtalet löper i två år från driftstart den 1 september 2024 och kan förlängas med upp till ytterligare fyra år. Vårdstrukturmässigt ligger Erstas avtal på samma vårdnivå som vuxenpsykiatrin.

Överväganden
Avtalet med Ersta Diakoni löper ut den 31 augusti 2026 och om möjligheten till förlängning ska nyttjas behöver det aviseras senast sex månader innan avtalet löper ut, det vill säga den 28 februari 2026.

Förvaltningen har löpande följt upp verksamheten, Ersta traumabehandling, och resultatet av uppföljningen innebär att förvaltningen har ett fortsatt förtroende för vårdgivaren.

Sammantaget visar uppföljningen att avtalet fungerar väl och att vårdgivaren uppfyller sina åtaganden.

Efter driftstart den 1 september 2024 hade vårdgivaren en underproduktion. Inflödet av remisser var inledningsvis lågt då remisser främst togs emot från specialistpsykiatrin, men ökade när verksamheten i högre grad fick remisser från primärvården. Efter viss personalomsättning är verksamheten stabil och fullt bemannad sedan hösten 2025.

Tillgängligheten till både första besök och behandling är god och väntetiderna har varit stabila över tid.

Ersta erbjuder, utöver behandling i enlighet med vårdprogram och riktlinjer, patienterna beteendeaktivering med gruppaktiviteter som musikmeditation i Ersta kyrka och en trädgårdsgrupp samt lotsning till volontärarbete för att bryta isolering.

Erstas bedömning är att patienterna som får behandling inom ramen för deras verksamhet stämmer väl överens med den målgrupp som anges i avtalet. Majoriteten av patienterna är kvinnor, vilket speglar prevalensen för PTSD på populationsnivå där kvinnor och utlandsfödda är överrepresenterade. Ungefär hälften av patienterna bedöms ha komplex PTSD. Behandlingen anpassas efter patientens problematik, samsjuklighet, behandlingshistorik och önskemål. Verksamheten uppfattar att de har god möjlighet att behandla PTSD med låg till måttlig grad av samsjuklighet, såsom depression, ångesttillstånd, lindrigare personlighetsproblematik samt neuropsykiatriska svårigheter utan svårare funktionsnedsättning.

Dessa tillstånd behandlas såväl farmakologiskt som psykologiskt parallellt med PTSD symtomen. Vid höggradig samsjuklighet som bedöms försvåra eller hindra traumafokuserad behandling och där annan problematik är prioriterad, bedöms ofta insatser inom den psykiatriska specialistvården med geografiskt områdesansvar mer lämpliga. Det gäller exempelvis patienter med omfattande självskadebeteende, suicidal problematik, substansbrukssyndrom, ätstörningar, psykos eller svårare personlighetssyndrom. Det kan även gälla personer med svårare somatisk samsjuklighet.

Efter att vårdkedjan och specialistpsykiatrins ansvar på systemnivå förtydligats behövs uppföljning av att den vård som erbjuds i regionen möter patientgruppens behov. Hälso-och sjukvårdsförvaltningen avser genomföra denna uppföljning ur ett systemperspektiv under hösten 2026 när den upphandlade vuxenpsykiatriska öppenvården anpassat verksamheten efter de nya avtalen.

Uppföljningen kommer att fokusera på huruvida patienter får tillgång till psykiatrisk traumavård i enlighet med riktlinjer och vårdprogram inom regionen. Gränsdragningen mellan vuxenpsykiatrins och Erstas uppdrag behöver följas upp. Uppföljningen bör även omfatta hur vårdkedjan fungerar, hur remissvägar tillämpas, hur SLSO:s regionövergripande specialiserade verksamhet används samt Erstas kompletterande roll. Uppföljningen behöver även belysa om Erstas kapacitet och dimensionering motsvarar det faktiska behovet samt om den nya strukturen sammantaget bidrar till en mer sammanhållen och evidensbaserad traumavård.

Förvaltningen bedömer att nuvarande avtal med Ersta bör förlängas i två år, till och med den 31 augusti 2028, i väntan på uppföljningen av hur den psykiatriska traumavården utvecklats inom den nya strukturen. Därefter kan behov av förändringar och justeringar identifieras, ideell sektors kompletterande roll inom traumavården bedömas och beslut om ytterligare förlängning eller ny upphandling tas.

Ekonomiska konsekvenser
Den föreslagna tvååriga förlängningen innebär en kostnad om cirka 31,7 miljoner kronor. Kostnaden ryms inom budget.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget förväntas innebära positiva konsekvenser gällande patientsäkerhet för patienter av med stort behov av psykosociala insatser, helhetssyn och extern samverkan.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget förväntas innebära ett fortsatt bredare vårdutbud för målgruppen vilket förväntas bidra till en mer jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Förslaget förväntas innebära oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Förslaget förväntas inte innebära ökad administration. Avtalet löper på med samma avtalstext under kommande år. Dokumentation är enligt gällande avtal.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Ersta Diakoni
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2026-02-04